

Med velikim številom arheoloških najdišč v Sloveniji je danes Sevnica le na kratko omenjena, kakor da tu v davnih stoletjih, ki jih proučuje arheologija, ni bilo življenja. Vendar pa nam najdbe iz poletja 1968 ponovno dokazujejo, da moremo tudi na dozdevno praznih področjih še vedno pričakovati arheološke najdbe in izpopolnitve našega poznavanja stare zgodovine.

Ker nove najdbe sodijo v čas, ko so bili naši kraji del rimskega imperija, bomo v tem sestavku nekoliko osvetlili le rimski čas Sevnice in njene okolice.

Doslej smo s tega področja poznali le dva rimska nagrobnika, bržčas iz 2. stoletja našega štetja,¹ že dolgo vzdana v gradu in skoraj gotovo najdena nekje na področju gospodstva, in seve, Ajdovsko hišo nad Vranjim. Tu je bila utrdba, pribežališče za prebivalstvo s širšega področja, nastalo v nemirnih časih, ko je rimski imperij razpadal in sicer v 4. in 5. stol.² Te najdbe, zlasti pa nagrobnik z Vranjega, postavljen dekurionu, odborniku ožje mestne uprave iz Celeje, današnjega Celja, pričajo, da je bilo severno zaledje Sevnice v rimskem času znatno bolj poseljeno, kot moremo to danes ob pogledu na karto arheoloških najdišč domnevati.

Doline in pobočja severno od Sevnice so morala biti dokaj obdelana in poseljena z villami, podeželskimi zaselki, ki so bili obenem gospodarske enote, središča posestev, delno v lasti celjskih meščanov. Ta sklep nam dopuščajo nešteti starejši podatki, potrjuje ga pa tudi najdba iz leta 1968.

Poleti tega leta so namreč našli pri gradnji stanovanjskega bloka severno od železniške postaje v Sevnici rimsko opekarsko peč. Izrednemu razumevanju domačinov, izvajalca del in občinske uprave gre zahvala, da so najdbo opazili in omogočili arheološko raziskavo ob gradbenih delih.

Ob nekajdnevem izkopavanju je bilo moč ugotoviti, da je pred nami značilna rimska opekarska peč.³ Bila je orientirana nekako v smeri S—J, kurišče je bilo na jugu. Celotna dolžina je znašala 55 m, širina pa 3,5 m s tem, da je meril kuriščni kanal 1,7 m v dolžino. V srednjem delu peči ob ožji stranici je bil zgrajen iz zidakov, vezanih z ilovico in pepelom, verjetno obokan kuriščni kanal, ki je držal v peč. Peč je bila še enkrat širša od tega kanala. Obodne stene peči je sestavljal zid iz zloženih zidakov ali pa le ilovica, saj je bila vkopana najmanj do globine 0,8 m v zemljo. Notranjost peči so ločevale stene zloženih zidakov v pravilnih razdaljah, ki so puščale

med seboj prostor — grelne kanale. Vse to je seve le spodnji del peči. Na obodnem zidovju in predelnih stenah je počivala opečna rešetka, od katere nismo našli na mestu nič. Nad rešetko se je bočil (tudi nad prvotno zemeljsko površino) ilovnat obok, ki je pokrival vsakokratno peko opeke in skozi katerega se je dvigal dim in vroč zrak, potem ko je opravil svojo pot iz kurišča skozi grelne kanale in rešetko do opeke pripravljene za peko. Prostor pred kurilnim kanalom je bil v ilovici še poglobljen, da so mogli kurjači pred pečo svobodno kuriti peč in ogrebat po končani peki pepel in odpadke. Ker je bil ta prostor le preprosto vkopan v ilovico, ga po toliko stoletjih ne bi mogli več zaslediti, da ni bil po dolgi uporabi peči ves zatrpan z raznimi odpadki opeke, ogljem in pepelom. Pa še za nekaj se moramo zahvaliti odpadkom v tem prostoru. Med njimi je bilo namreč tudi nekaj drobcev lončene posode, drobec lonca, krožnika in vrča, za katere moremo po značilni obliki, znani in časovno opredeljeni v mnogih drugih najdiščih, sklepati, da so ti predmeti nastali nekako konec 2. ali 3. stol.⁴ Ta najdba nam torej časovno opredeli tudi peč. Peč je delo-

Rimska opekarska peč v Sevnici

vala nekako v časih, ko so bili naši kraji za rimske vladavine malone najbolj poseljeni. Močno prežgana opeka grelnih kanalov in pokrpana zahodna stena peči pa nam pričata, da je bila peč precej časa v rabi.

Na opeki, najdeni v peči in ob njej, srečujemo znamenja, tako značilna za rimsko opeko,⁵ s prstom na mokro opeko vrisane loke in zanke, pa tudi namerne odtise pasjih tac. Ta znamenja so služila izdelovalcu v postopku in to pri štetju ali označevanju opeke za v peč. Vsi odtisi pa niso nastali namerno. Na nekaj zidakih vidimo vrste odtisov pasjih in ovčjih nog, sledi, ki so jih pustile živali na mokri opeki, ko se je sušila. Pomuditi se moramo še pri enem znamenju na opeki, najdeni pri sevniški peči. To je na drobec že pečene opeke vpraskana zanka, ki po svoji današnji podobi močno spominja na ribo. Ne vemo, če je vpraskano znamenje pred nami v svoji prvotni podobi. Opeka je bila namreč razbita. Znamenje v podobi ribe nas seveda spomni na simbol prvih kristjanov.⁶ Vendar pa ne moremo o njem ničesar reči. Nikakor ne moremo namreč trditi, da nam znamenje v svoji današnji podobi zbuja isto predstavo, kot jo je tistemu, ki ga je vpraskal v opeko.

Sestavek sklenimo z ugotovitvijo, da je bila vsaj v 2. in 3. stoletju n. št. poseljena tudi prav neposredna okolica Sevnice. Obsežna plast ilovice med sedanjo železniško postajo

Sevnica in Kopitarno je dajala dovolj možnosti za nastanek manjšega opekarskega obrata, ki je kril potrebo po opeki za nedvomno bližnji zaselek. Da bi odkopani opekarski obrat dobavljali opeko kam daleč, je namreč kaj malo verjetno, saj je ilovica v okolici opekarske peči in v opeki iz te peči dosti peščena in kvalitetno visokim zahtevam rimskih stavbarjev za velike gradnje ni povsem ustrezala. Zato lahko zdaj upravičeno domnevamo, da bo nadaljnje raziskovanje ali pa slučaj odkril sledove rimske poselitve še prav v Sevnici in to sledove stavb ali grobišča.

OPOMBE

1. Corpus inscriptionum latinarum, Berlin (1893-1902) III štev. 5125 in 5126. — 2. E. Riedl-O. Cuntz, Jahrbuch für Altertumskunde III 1909, 1.—34. — 3. V Sloveniji doslej najlepši primer v Ptujju, Z. Šubic, Arheološki vestnik XIX 1968, 455—472. — 4. A. Schörgendorfer, Die römische Keramik der Ostalpenländer, Sonderschriften des archäologischen Institutes der Deutschen Akademie der Wissenschaften, Wien (1942), 53, 11s, 134, 103, 113, 138; E. Bonis, Die kaiserzeitliche Keramik von Pannonien I, Dissertationes Pannonicae, Budapest (1942), 35s, 49s, 54. — 5. M. Groller, Bericht des Vereines für Carnuntum in Wien für das Jahr 1897—1898, 1899, 95 ss. — 6. H. Lamer, Wörterbuch der Antike, Kröners Taschenausgabe 94, Stuttgart (1952) s. v. Symbol.

